

ŽIŽKOV DEAD ENDS

Diplomová práce

Studijní program:

N8208 Design

Studijní obor:

Design prostředí

Autor práce:

Daria Sayapina

Vedoucí práce:

MgA. Petra Vlachynská

Katedra umění

Oponent práce:

Mgr. Dan Merta

Galerie Jaroslava Frágnera

Zadání diplomové práce

ŽIŽKOV DEAD ENDS

Jméno a příjmení: **Daria Sayapina**
Osobní číslo: A18000062
Studijní program: N8208 Design
Studijní obor: Design prostředí
Zadávací katedra: Katedra umění
Akademický rok: **2019/2020**

Zásady pro vypracování:

Tématem diplomové práce je problém přístupnosti vrchu Vítkov a jeho propojení s městskou čtvrtí Praha 3 – Žižkov. Jde o malé veřejné prostory u paty Vítkova, zvané slepé uličky (dead ends). Jsou výsledkem toho, že se městská pouliční síť kolmo navazuje na vrch Vítkov, který je přímou součástí Žižkova. Ačkoli jsou tyto uličky napojené na hlavní tepnu – ulici Husitskou, netvoří žádnou část veřejného života čtvrti. Ve svém projektu však s těmito dvěma lokalitami pracuji dohromady a vnímám je jako jeden celek.

Cílem mé práce je oživení těchto míst a vytvoření lákavých městských veřejných prostor. Můj projekt předpokládá práci s architektonickými prvky, jako jsou schodiště, rampy, ale také s výtvarnými elementy v podobě intervencí do prostoru či instalací v prostoru. Těmito intervencemi chci nejen usnadnit přístup na Vítkov, ale také vytvořit zajímavé, různorodé prostředí pro městský život Žižkova. Práce se skládá z dvou částí – analytické a projektové. Analytická část obsahuje rešerši vybraných míst: analýzu stávající situace, definice přístupů na vrcholek a jejich charakter, pěší a transportní dostupnost, návaznost na přilehlé veřejné prostory, historické podklady. V projektové části se zabývám samotným návrhem: hledáním variant, vytvořením modelu, skicováním, 3d modelováním. Dle mého mínění Žižkov vyvolává pocity uzavřenosti, těsnosti, tlaku, stisknutí. A tyto pocity zdůrazňují blízkost a mohutnost Vítkova. Ve své práci bych ráda do veřejných prostor Žižkova a Vítkova vložila čerstvý vzduch, pocit svobody a otevřenosti. To vše za pomoci umění a architektury. Ať Žižkov dýchá.

1. Koncept
2. Vizualizace, fotodokumentace, videodokumentace
3. Průvodní teoretická zpráva v pevné vazbě, včetně zadání práce a prohlášení o autorském právu. Zpráva obsahuje mezi jinými úvod, přehled literatury a zdrojů, výsledky a diskuzi a řídí se specifikacemi v dokumentu „Požadavky na vypracování bakalářské práce – KUM“. Zdroje musí být citované dle Směrnice rektora TUL č. 5/2018.
4. Elektronická podoba všech částí bakalářské práce (akceptovatelné formáty pdf, pdf/A).
5. V systému STAG (Moje studium-Kvalifikační práce-Doplnit údaje o práci) vložit veškerá data o práci a soubor obsahující kompletní výkresovou i textovou dokumentaci, průvodní zprávu, technickou zprávu a doplnit související textová pole.

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy:
Forma zpracování práce:
Jazyk práce:

tištěná/elektronická
Čeština

Seznam odborné literatury:

Lynch, Kevin. The Image of The City. The M.I.T Press. Massachusetts Institute of Technology Cambridge, Massachusetts, and London, England, 1990. 195 s. ISBN 0 262 62001 4
Mráčková, M. 2012. Starý Žižkov. Diplomová práce. České vysoké učení technické v Praze. Fakulta architektury. Praha. 68s.
Pražské mapy. Geoportal Praha [online]. Praha. Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy. 2010-2013. Dostupné <http://www.geoportalpraha.cz/cs/mapove-aplikace#.Xli8UKhKhaQ>

Vedoucí práce: MgA. Petra Vlachynská
Katedra umění
Oponent práce: Mgr. Dan Merta
Galerie Jaroslava Fragnera
Datum zadání práce: 24. února 2020
Předpokládaný termín odevzdání: 29. května 2020

Ing. arch. MgA. Osamu Okamura
děkan

L.S.

doc. MgA. Jan Stolin
vedoucí katedry

V Liberci dne 24. února 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé diplomové práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má diplomová práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

10. června 2020

Daria Sayapina

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala MgA. Petře Vlachynské za podporu a směřování během práce. A také Alžbětě Skalické za podporu a citlivou kontrolu textové části.

ABSTRAKT

V této práci se zabývám zpracováním veřejných prostor, které jsou umístěny na hranici mezi městskou zástavbou Žižkova a přírodním areálem vrchu Vítkova. Tyto prostory oživuji a pomocí nich propojuji Žižkov a Vítkov. V návrhu, který se opírá o vlastní pozorování a zkoumání těchto prostor, aplikuji principy městských zásahů a také pracuji s architektonickými prvky. Ke každému místu jsem se snažila najít individuální přístup. Výsledkem je koncepční řešení vybraných míst, které nabízí nové možnosti jejich využití a zároveň je spojuje dohromady do jednoho veřejného prostoru.

KLÍČOVÁ SLOVA: Žižkov, Vítkov, městské zásahy, propojení, intervence, veřejný prostor, placemaking

ABSTRACT

In this project I elaborate public spaces, which are located at the edge of the Žižkov built-up area and the natural area of Vítkov hill. By reviving these places I want to interconnect the city district and recreational zone of Vítkov. In conceptual solution, that is based on my personal observation and research of these places, I apply principles of urban interventions combining with architectural approach. During the work I tried to work individually with every selected place. As a result, all places provide new opportunities for public usage and all together create one multifunctional, diverse public space.

KEY WORDS: Zizkov, Vitkov, urban interventions, connection, public space, placemaking

OBSAH

ÚVOD	11
1 VÝBĚR LOKACE	13
2 ŽIŽKOV A VÍTKOV	14
2.1 Historie	14
2.2 Charakteristické rysy (terén, souvislosti, sociální a kulturní stav, doprava)	17
2.3 Slepé uličky. Jejich charakteristika a problémy (všeobecně). Cyklostezka	18
3 ZPŮSOBY FORMOVÁNÍ VEŘEJNÉHO PROSTORU	23
3.1 Placemaking	23
3.2 Urban interventions	29
4 ANALÝZA VYBRANÝCH MÍST	36
4.1 Místo 1. Jeronýmova – Studna	36
4.1.1 Charakteristika místa	36
4.1.2 Problém místa	36
4.2 Místo 2. U Božích bojovníků - Obětí tajemství	37
4.2.1 Charakteristika místa	37
4.2.2 Problém místa	37
4.3 Místo 3. Pod Vítkovem – Chvost	38
4.3.1 Charakteristika místa	38
4.3.2 Problém místa	38
4.4 Místo 4. Tachovské náměstí - Rozdělený celek	39

4.4.1 Charakteristika místa	39
4.4.2 Problém místa	39
4.5 Místo 5. Lukášova - Ostrůvek ticha	40
4.5.1 Charakteristika místa	40
4.5.2 Problém místa	40
5 KONCEPCE	41
6 NÁVRH ŘEŠENÍ	42
6.1 Celá situace	42
6.2 Místo 1. Jeronýmová - Osa aktivit	43
6.3 Místo 2. U Božích bojovníků - Vzdušný otvor	44
6.4 Místo 3. Pod Vítkovem – Promenáda	45
6.5 Tachovské náměstí – Louka	46
6.6 Místo 5. Lukášova – Rovnováha	47
ZÁVĚR	48
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ	49
SEZNAM ILUSTRACÍ	52
BIBLIOGRAFIE	56
PŘÍLOHA 1. Celá situace	57
PŘÍLOHA 2. ul. Jeronýmová	59
PŘÍLOHA 3. ul. U Božích bojovníků	67
PŘÍLOHA 4. ul. Pod Vítkovem	75
PŘÍLOHA 5. Tachovské náměstí	85

PŘÍLOHA 6. ul.Lukášova	93
ŽIVOTOPIS	99
PORTFOLIO	101

ÚVOD

Ve své diplomové práci se zabývám problémem přístupnosti vrchu Vítkov a jeho propojením s městskou čtvrtí Praha 3 - Žižkov. Zajímají mě malé veřejné prostory u paty Vítkova, zvané "slepé uličky" (dead ends). Jsou výsledkem toho, že městská pouliční síť kolmo navazuje na vrch Vítkov, který kvůli velkému výškovému rozdílu není přímou součástí Žižkova. Ve svém projektu však s těmito dvěma lokalitami pracuji dohromady a vnímám je jako jeden celek.

V současné době jsou zmíněné slepé uličky opuštěné a zanedbané, většinou vypadají jako parkoviště. Ačkoli jsou napojené na hlavní tepnu Žižkova - ulici Husitskou, netvoří žádnou část veřejného života čtvrti. Z některých slepých uliček se dá pomocí schodišť vystoupat nahoru na Vítkov. Přesto tyto, řekněme, "vchody" moc nefungují, neboť většinou nejsou viditelné z chodníků. Špatná přístupnost je podle mého názoru důvodem nevyužitelnosti a opuštěnosti prostorů, malé úrovně atraktivity Vítkova a jeho chybějící návštěvnosti.

Cílem mé práce je oživení těchto míst a vytvoření lákavých městských veřejných prostor. Kromě toho mi připadá důležité také propojit Vítkov se Žižkovem, což by mohlo zvýšit atraktivitu lokality.

Koncept projektu vychází z historických událostí, zejména z asanace Žižkova. Hlavním důvodem asanace byly úzké ulice, malé prostory a z nich vycházející problémy jako nedostatek světla, nedostatek čerstvého vzduchu, málo prostoru a zeleně. Komunistická vláda chtěla zničit existující historickou zástavbu a nahradit ji moderními domy panelového typu. Myšlenka, tedy že Žižkov potřebuje čerstvý vzduch, se stala základní ideou mého projektu, ale se vyvinula do úplně opačného směru. Přináším do čtvrti «čerstvý vzduch» pomocí lokálních intervencí a tím chci ukázat, že proměnit městské prostředí můžeme i pomocí malých, citlivých zásahů, které zdůrazňují jeho charakter.

Projekt předpokládá práci s architektonickými prvky, jako jsou schodiště, rampy, ale také s výtvarnými elementy v podobě intervencí do prostoru či instalací v prostoru. Těmito intervencemi chci nejen usnadnit přístup na Vítkov, ale také vytvořit zajímavé, různorodé prostředí pro městský život Žižkova. Ať Žižkov dýchá.

Od této práce očekávám netradiční způsob tvarování veřejného prostoru. Hledám alternativní možnosti, jak jej využívat a zlepšovat. Z toho důvodu ze svého návrhu vylučuji auta a parkoviště, která v současné době zabírají větší část míst a neumožňují tak další použití a zpracování. Slepé uličky chci vrátit chodcům. A proto v rámci své diplomové práce doufám, že pro auta a parkoviště budou navrhována speciální místa.

1 VÝBĚR LOKACE

Už několik let se zajímám o městské veřejné prostory, jejich navrhování a nebo zlepšení. Líbí se mi, když se zanedbaná, špatně využitelná místa vrátí lidem a začíná v nich rozkvétat veřejný život. Nové příklady takových změn sleduji na internetu, ale také během osobních cest. Z osobních zkušeností setkání se s podobnými prostory mám vždy největší zážitky. Moc mě inspirovala veřejná místa v Berlíně, jmenovitě v čtvrti Kreuzberg, kde jsou zásahy do městského prostředí řešeny velmi jednoduše, výrazně a v souladu s lidským měřítkem. Velký dojem na mě udělalo i město Budapešť a její ruins bars umístěné v bývalém židovském ghettu.

Pro svou práci jsem si chtěla vybrat nějaké zanedbané místo v Praze, které potřebuje určité změny a má potenciál stát atraktivním veřejným prostorem. Město jsem vybrala kvůli tomu, že v Praze bydlím, pracuji a stále se s ní seznamuji, otevírám nové lokace. Hledání místa jsem začala s analýzami různých městských čtvrtí. Probírala jsem jak historické části, tak i sídliště jako Pankrác nebo Nusle. Pak jsem obrátila svou pozornost na Žižkov, který často navštěvuji kvůli práci a kde jsem bydlela půl roku. Žižkov je velmi zajímavá čtvrť s bohatou historií. Tato městská část má osobitý charakter a různá neobyčejná místa. Během své cesty do práce vždy procházím ulicí Husitskou, kterou už dobře znám. Ulice působí chaoticky a trochu monotónním dojmem kvůli dlouhým řádám fasád. Mou pozornost však přilákala tmavá prázdná místa, která přerušují kontinuitu fasád a ze kterých se dá vidět na Vítkov. Tyto prostory vypadají špinavě a opuštěně. V porovnání s dynamickou tepnou - ulicí Husitskou a celou představou Žižkova jako živé lákavé čtvrti, působí tyto prostory jako mrtvé a depresivní. Kromě toho mě moc zaujala a fascinovala hranice mezi Vítkovem a městskou zástavbou. Samotná dispozice prostor pod patou kopce mi přišla velmi unikátní a zároveň problematická. Po další analýze těchto prostor jsem se rozhodla s nimi pracovat.

2 ŽIŽKOV A VÍTKOV

2.1 Historie

Současný Žižkov začíná svou historii v roce 1358, kdy se tak ještě nejmenoval a nebyl součástí Prahy. Toto území bylo podle rozhodnutí Karla IV. využíváno jako vinice, které neměly dobře chráněné hranice a trpěly najezdy vojsk. V roce 1849 bylo území pojmenováno Vinohrady a roku 1867 - Královské Vinohrady. Kvůli dělení Královských Vinohrad na dvě části v roce 1875 vznikly dvě nové obce - Královské Vinohrady I. a Královské Vinohrady II. Název Žižkov území Královské Vinohrady I. získalo již v roce 1877. Od roku 1885 byl Žižkov povýšen na město a v roce 1922 se stal součástí Prahy (1).

Obr.1 - Polohopisný plán královského hlavního města Prahy,1884 /Dvě Prahy

Od první poloviny 19. století území nebylo velmi osídlené, ale už od začátku 70. - 80. let 19. století začíná rychlá výstavba nových domů a území se rozvíjí. Již od svého založení byl Žižkov považován za místo pro dělníky, pracovníky a chudé, kteří na Žižkově hledali levné bydlení. Tento jev způsobila nejen východní orientace a blízkost k dělnickým čtvrtím, ale i kopcovitý charakter území, které neumožňovalo architektonicky pěknou a pravidelnou zástavbu. Uličky byly malé a úzké, domy se stavěly těsně jeden vedle sebe a většinou pavlačového typu.

Ve druhé polovině 19. století byla položena železniční trať spojující Žižkov s Prahou a v roce 1897 byla zavedena první tramvajová linka. V průběhu první poloviny 20. století se kvalita života na Žižkově zlepšovala. Čtvrť byla oblíbená mezi zahraniční návštěvníky, čímž začal vzkvétat multikulturalismus. Žižkov lákal svým kouzlem a neopakovatelnou atmosférou, byl zde dobře vyvinutý veřejný život. S Žižkovem se pojí činnost spisovatelů, například Jaroslava Haška a Františka Sauera i nakladatelky Kamilly Neumannové. Díky tomu obdržel název "pražský Montmartre" (2).

Přelom 70. a 80. let se stal důležitým. V tomto období došlo k první etapě asanace Žižkova a bourání některých domů v okolí dnešního Olšanského náměstí. První návrhy asanace byly navrženy komunistickou vládou již v 60. letech, ale pak se ještě měnily. Šlo o nahrazení pavlačových domů panelovou zástavbou ve funkcionalistickém stylu. Hlavním důvodem byly špatné životní a hygienické podmínky způsobené nedostatkem světla, nedostatkem čerstvého vzduchu, úzkými ulicemi a malými prostory. Nic z toho neodpovídalo normám socialistického bydlení. Dalším důvodem byl nedostatek řemeslníků, kteří by mohli staré domy zrekonstruovat. V roce 1973 byl plán asanace schválen a o čtyři roky později se začali bourat první budovy. Kvůli událostem roku 1989 k dalším etapám asanace naštěstí nedošlo a Žižkovu tak zůstala jeho charakteristická zástavba a atmosféra (3).

Obr.2 - Orientační plán královského hlavního města Prahy a obcí sousedních, 1909-1914/Dvě Prahy

Obr.3 - Orientační plán hlavního města Prahy s okolím, 1938/Dvě Prahy

Historie Žižkova je přímo spojená i s kopcem Vítkovem. Vítkov byl pojmenován po pražském měšťanovi Vítkovi z hory, jenž byl majitelem místních vinic. Kopec je známý díky vítězství Husitů pod vedením Jana Žižky nad vojsky Křižáků. Tuto historickou událost aktuálně připomíná bronzová jezdecká socha Jana Žižky. V letech 1928 až 1932 byl na Vítkově vybudován funkcionalistický památník na počest vzniku Československého státu a hrdinů padlým v první světové válce. Dnes je zde muzeum současných dějin (4).

2.2 Všeobecná informace + charakteristické rysy (terén,souvislosti, sociální a kulturní stav, doprava)

Žižkov je městská čtvrť Prahy (Městská část Praha 3), která se nachází na východ od centru města. Terén čtvrti je kopcovitý. Součástí Žižkova jsou vrchy Vítkov, malý Vítkov, Parukářka a vrch Sv. Kříže. Charakter terénu určuje i charakter zástavby a ulic. Ulice jsou úzké, většinou mají dost velké výškové spády. Zástavba je těsná.

Vítkov je největším kopcem čtvrti a určitým způsobem definuje charakter a vzhled Žižkova. Na vrchu Vítkov se nachází Národní památník, který je atraktivní jak pro obyvatele tak i pro turisty. Vítkov zachoval svůj přírodní stav a nemá dost vyvinutý systém stezek. Největší stezky vedou podél kopce ve třech úrovních. Výška kopců od západní části k východní postupně klesá, kvůli čemuž se zmírňuje i prudkost svahu.

Pod Vítkovem jsou čtyři tunelové stavby. Pěší tunel vybudovaný v roce 1953 spojil Žižkov s Karlínem. Po severním úpatí kopce prochází dvojkolejná Severní státní dráha. Ještě jeden tunel byl součástí Turnovsko-kralupsko-pražské dráhy, která šla směrem od nádraží Praha - Vysočany k Hlavnímu nádraží. Později byla na místě trati vybudována cyklostezka a tunel dráhy se stal její součástí. V letech 2004 - 2008 vzniklo nové spojení z Hlavního nádraží do Libně, Vysočan a Holešovic, které prochází podél severní části Vítkova.

Vítkov je zcela přístupný pro pěší a kola. Od Ohrady přímo do Památníku vede ulice Pražačka, která pak pokračuje jako promenáda k Památníku. Další přístupy na kopec vedou ulicemi Hájková, Domažlická, Lukášova, Pod Vítkovem, U Božích bojovníků a také přes Tachovské náměstí. Nejsnadnější přístup je v ulicích Pražačka, Hájková a Domažlická, což je způsobeno nízkým výškovým rozdílem mezi tělesem těchto ulic a svahem kopce. Výškový rozdíl mezi ulicemi a svahem v

západní části Vítkova je velký a prudký. Patou Vítkova prochází cyklostezka, která je první úrovní stezek, jdoucích podél Vítkova. Cyklostezka začíná u křižovatky U Bulhara a vede do Krejčárku. V současné době nejsou na kopci stezky vedoucí od cyklostezky přímo k Památníku. Kromě Památníku nabízí Vítkov také různá rekreační místa, mimo jiné i některá sportovní zařízení.

Hned u paty Vítkova začíná pouliční síť Žižkova. Ulice Husitská, která jde podél kopce, je jednou z hlavních tepen čtvrti. Od Tachovského náměstí pokračuje Husitská dál jako Koněvova ulice. Na tepně Husitská - Koněvova je zavedena autobusová doprava. Jsou zde čtyři autobusové zastávky, a to U Památníku, Tachovské Náměstí, Černínová a Ohrada. Tramvajové linky tudy nevedou a nejbližší stanice metra je linka metra A - zastávka Jiřího z Poděbrad.

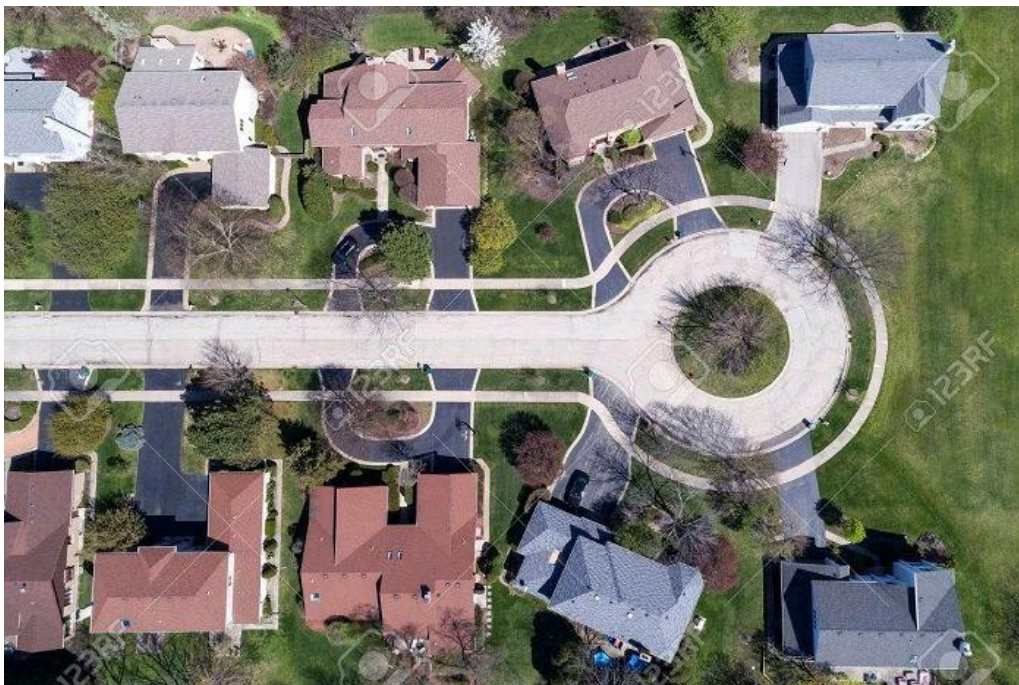
Řada domů podél Husitské - Koněvovy nabízí širokou škálu veřejných zařízení - obchody, restaurace, kavárny, kanceláře, knihovna a tak více. Celkově má zástavba podél tepny rezidenční charakter a jde primárně o budovy určené k bydlení.

Kulturní život zde není vyvinutý. Dle Pražských map jsou na ulici Husitské dva typy veřejných služeb kulturního charakteru. Jde o Městskou knihovnu v Praze U Božích bojovníků a Armádní Muzeum vedle zastávky U Památníku.

2.3 Slepé uličky. Jejich charakteristika a problémy (všeobecně).

Cyklostezka

Slepá ulice (eng.dead end,fr. cul-de-sac) je ulice, která má jenom jeden vchod/východ, což znamená, že není průchozí. Mezi pojmy dead end a cul-de-sac existuje určitý rozdíl. Cul-de-sac znamená, že ulice má kruhové ukončení, díky kterému se dá snadno otočit. Dead end většinou končí stěnou nebo nějakou jinou zástavbou.

Obr.4 - Příklad cul-de-sacu. Ilustrační obrázek

Obr.5 - Příklad dead end street. Ilustrační obrázek

Slepé ulice se v urbanismu využívají, aby zmenšily počet aut v rezidenčních čtvrtích. Některé druhy slepých ulic mohou nabízet průchod pro cyklisty a pěší. Tento princip se jmenuje *filtered permeability*. Některé slepé ulice vznikají v místech, ve kterých nebyly původně navrženy. Například v centrech velkých měst kvůli zmenšení rostoucího počtu aut. Vstupy do center se uzavírají speciálními billboardy nebo branami a proud aut je odváděn do jiných ulic. Tento princip je populární hlavně v severní Americe a Velké Británii.

Výhodou slepých ulic z urbanistického hlediska (jde o ulice typu *cul-de-sac*) je zmenšení počtu aut kolem rezidenčních čtvrtí, což znamená nižší úroveň hluku, znečištění a dopravních nehod. Nízká úroveň dopravních zácp redukuje kriminalitu a díky tomu zvyšuje atraktivitu a bezpečnost čtvrti. Roste úroveň sociálního *networkingu*.

Kritika *cul-de-sac* spočívá v tom, že podle některých řešerů způsobuje uzavřený tvar a přerušovaný přístup z jednoho místa do druhého naopak větší používání aut i na malých vzdálenostech. To zvyšuje úroveň znečištění a redukuje fyzickou aktivitu obyvatel. Pokud také nenabízí slepá ulice průchod pro pěší či cyklisty, zmenšuje se přitažlivost této ulice, což může vyvolávat růst zločinnosti. Co se týče *dead end* ulic, jejich charakter většinou vyvolává negativní pocity. Uzavřenost způsobená zábranou ruší pocit komunity, ničí atraktivitu pro pěší a cyklisty a komplikuje parkování aut.

V současné době je aplikace slepých ulic typu *cul-de-sac* v projektech nových čtvrtí přísně regulovaná. Podle některých amerických expertů by ve čtvrti měla být uplatněna tradiční pouliční síť a *cul-de-sac* ulice by se uplatňovaly pouze jako doplňující možnost pro obyvatele čtvrti (5).

Slepé ulice pod Vítkovým jsou typem *dead end* ulic a jsou výsledkem toho, že městská pouliční síť kolmo navazuje na vrch Vítkov. V tomto případě průchodu zabraňuje přírodní bariéra - svah kopce. Většina těchto ulic má východ na Vítkov, tři ulice (U Božích bojovníků, Pod Vítkovem, Lukášová) a Tachovské náměstí jsou spojeny s cyklostezkou pomocí schodišť a ramp. Toto spojení není výrazné a moc nefunguje. Ulice Jeronýmova nemá propojení s cyklostezkou a končí opěrnou stěnou. Ulice Domažlická, Hájkova a Pražačka nejsou součástí cyklostezky a mají plynulý přechod na Vítkov.

Pro svou práci jsem si vybrala pět slepých ulic. Jsou to ulice navazující na cyklostezku, tedy Jeronýmova, U Božích bojovníků, Pod Vítkovem, Tachovské náměstí a Lukášova. Výběr byl podmíněn tím, že spolu s cyklostezkou tato místa tvoří zajímavý veřejný prostor, který je v současné době nevyužitelný a příliš nefunguje. Ostatní ulice mají trochu jiný charakter a jsou součástí rezidenčního bydlení. Projekt zahrnuje úsek cyklostezky od zrekonstruovaného železničního mostu přes Husitskou až do tunelu bývalé Vítkovské trati, který vede na Krajčárek.

Obr.6 - Vybrané slepé ulice

Cyklostezka, která je důležitým prvkem tohoto projektu, má zajímavý charakter a původ. Začíná u křižovatky u Bulhara a jde do Krejčárku podél žižkovského svahu Vítkova. Je dlouhá přes tři kilometry.

Stezka se nachází na místě bývalé Vítkovské železniční trati. Její provoz byl ukončen v roce 2008 z důvodu zahájení provozu nového spojení. První úvahy o vybudování cyklostezky nepočítaly s využitím Vítkovského tunelu, který měl být zazeděn. Ale později se plánovalo využít jej jako kapacitní cyklostezky. V letech 2008 - 2010 probíhala stavba cyklostezky, kterou zajistila Správa železniční dopravní cesty a hlavní město Prahy. Kromě stezky bylo také vybudováno nové schodiště, které vede na Vítkov.

V roce 2010 byla cyklostezka slavnostně otevřena. Na začátku svého provozu moc nefungovala a chátrala. To bylo způsobeno zmatkem ohledně vlastnictví tohoto objektu. Postupně začaly vznikat schodiště a rampy do slepých ulic (6).

3 ZPŮSOBY FORMOVÁNÍ VEŘEJNÉHO PROSTORU

Na začátku práce na projektu jsem zkoumala různé možnosti zpracování veřejných prostor. Během počáteční rešerše jsem se dozvěděla o placemakingu, jehož myšlenky mě velmi zaujaly. Městským zásahům jsem už věnovala pozornost po dlouhou dobu a chtěla jsem je tedy aplikovat ve své práci. Ačkoliv s placemakingem moc nepracuji, některé jeho principy bych ráda uvedla v této kapitole, jako jeden z možných způsobů práce s prostorem. Krom toho zdůrazňuje placemaking navrhování v souladu s lidským měřítkem, což se mi zdá velice důležité. Formy práce s veřejným prostorem a analýza referencí se staly první fází a pevným základem celé mojí práce.

3.1 Placemaking

Důležitou role v formování, oživení nebo zlepšení veřejných prostorů hraje placemaking. Placemaking znamená tvoření a management veřejných míst na základě komunity obyvatel, jejich potřeb a zájmů. Cílem placemakingu je formování míst, která zlepší sociální život lidí, podpoří jejich zdraví a spokojenost. Tento proces předpokládá nejen plánování, projektování a opravování, placemaking je také svérázná filosofie, která je především zaměřena na lidi, a až po nich na design, finance a soukromé zájmy. Díky tomu může placemaking zahrnovat jak projekty velkého měřítka, které jsou podpořené městskou správou nebo vládou, tak i malé, drobné zásahy, které jsou iniciativou místních aktivistů. Podle principů placemakingu je dobrý veřejný prostor prostorem, v němž se setkávají lidé různých kultur, v němž se konají rozmanité aktivity a eventy, v němž probíhají různorodé meetingy a ve kterém se stále něco děje.

Koncepce placemakingu není nová. První myšlenky toho principu se objevily v roce 1960 v pracích urbanistů a aktivistů jako například Jane Jacobs a William H. Whyte. Jejich projekty prezentovaly revoluční nápady týkající se toho, že města by měla být navrhována pro lidi a jejich potřeby a ne pro auta a kamenné obchody. Ve své činnosti se zabývali problémy a důležitostmi městských čtvrtí jako základních prvků sociální aktivity a také atraktivitou na veřejných místech. Myšlenky a ideje Jane Jacobs a Williama H. Whyte vycházely z vlastního pozorování veřejného života. Oba prováděli rešerše “na místě”, vytvářeli různé fotodokumentace, pozorovali principy

lidského chování. To všechno pomohlo vypořádat zjevné věci, které ale obvykle nejsou vnímány v průběhu běžného lidského života.

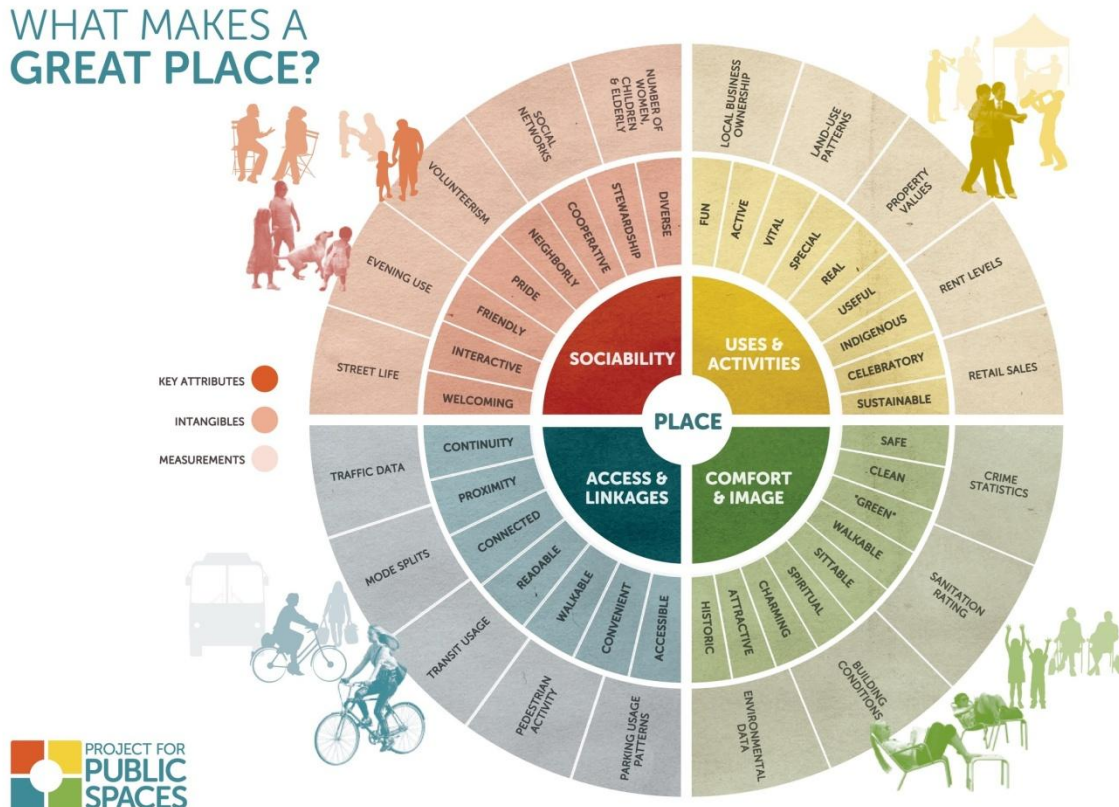
Na základě myšlenek Jane Jacobs a Williama H. Whyte v roce 1975 v New Yorku vznikl Project For Public Spaces (dál PPS)- nezisková americká organizace, která podporuje, rozšiřuje a aplikuje principy placemakingu všem Americkým státům a také jiných zemích. V jejich portfoliu je už více než 3500 projektů realizovaných po celém světě.

Podle PPS by mělo být úspěšné a atraktivní místo přístupné; lákavé pro lidi kvůli různým aktivitám, které se tam odehrávají; komfortní a vizuálně příjemné; sociálně atraktivní - což znamená, že je toto místo často navštěvováno a lidé se zde setkávají s jinými navštěvníky (7). Podrobnější diagram je uveden na obrázku č.7.

Sociální atraktivita je jeden z nejdůležitějších principů placemakingu, a na jeho základě byla vyvinuta koncepce The Power of 10. Tato koncepce pomáhá rozvíjet a aplikovat principy placemakingu v různých měřítkách města. Jádrem koncepce spočívá v tom, že je veřejný prostor atraktivní tím, že nabízí množství různých (10+) možností místo navštěvovat a využívat. Například místa pro sezení, jídlo a pití, umělecké instalace, dětská hřiště, schůzky s kamarády, různé workshopy a performance a podobně. S náplní aktivit by měli pomáhat místní obyvatelé, kteří nejlépe znají výhody místa a jeho charakteristické rysy. Když bude mít město 10+ takových lákavých čtvrtí a prostorů, zlepší se jeho vnímání a pozitivní percepce mezi obyvateli a turisty (8).

Placemaking se zabývá různými elementy městského prostředí - ulicemi, náměstími, trhy, náplavkami, parky a dalšími elementy. Ale nejdůležitějším prvkem jsou dle placemakingu ulice. Ulice nejsou jen prostředky pro pohyb a mobilitu. Na ulicích se odehrává celý náš život a v podstatě jsou ulice samostatným veřejným prostorem, který formuje naše sociální kontakty. Ulice jsou vitrínou toho, jak se rozvíjí komunita nebo čtvrť. Celková plocha ulic zabírá velkou část veřejného místa ve městě, a proto je potřeba vnímat ulice nejen jako místa pro auta a hromadnou dopravu, ale především místa pro lidi.

WHAT MAKES A GREAT PLACE?

Obr.7 - The Place Diagram/Project For Public Spaces

Koncepce Ulice jako místa (Streets as Places), kterou v rámci své činnosti PPS rozvíjí, právě tuto potřebu podporuje. Koncepce se opírá o to, že ačkoliv jsme zvyklí na to, že ulice jsou prioritou veřejných služeb, potřebujeme je využívat i jako soukromé prostory, na nichž se můžeme setkávat s přáteli, přečíst knihu a nebo si prostě odpočinout. Zlepšit pouliční prostředí mohou nejen státní úřady, ale i komunity a jednotlivci. Dokonce i malé zásahy se mohou stát středem lokálního života a iniciovat proměnu celé ulice.

Co se týče jednotlivců a jejich přínosu městskému prostředí, jsou zde možnosti zásahů různé. Jedním z nejjednodušších ale také nejpopulárnějších způsobů jsou malé knihovny - free libraries, které mohou být nainstalovány kdekoli. Tyto knihovny povzbudí komunikaci se sousedy, zkoumání okolí a také samozřejmě trávení času venku čtením. Další možností jsou dětská hřiště. Zajímavá jednoduchá multifunkční hřiště lákají děti a zároveň i jejich rodiče, což také způsobuje formování přátelské atmosféry a prostředí. Takzvané muraly nebo jakýkoliv jiný public art tvoří identitu místa a vyvolává pozitivní pocity u obyvatel.

Zajímavým příkladem je modernizace křižovatky v Portlandu, USA. Několik místních aktivistů transformovalo rušnou křižovatku do veřejného meeting prostoru. Byla na ni umístěna čajovna, gril, informační deska, veřejná knihovna i dětské hřiště. Plocha křižovatky byla vymalována jasnou barvou. Díky těmto změnám výrazně klesl proud aut a zlepšily se vztahy mezi obyvateli. Tato zlepšení inspirovala město k provedení modernizace křižovatek i v dalších čtvrtích Portlandu. Pak se tato původně soukromá iniciativa rozvíjela do voluntérského projektu The City Repair Project, který je znám po celém světě (9).

Obr.8 - Příklad modernizace křižovatky v Portlandu/Project For Public Spaces

Dalším měřítkem ve formování ulic jako míst je komunita. Pomocí místních institucí mohou být organizovány různé festivaly, markety, letní kina, která napomáhají navazovat kontakty mezi obyvateli, formovat identitu místa, utvářet je odlišně od jiných ulic. Dobrým příkladem je také proměna přilehlých úseků ulic a chodníků lokálními institucemi jako jsou knihovny, muzea či různé obchody. “Interiérové” funkce a náplně těchto organizací se posouvají ven - na chodník, což aktivuje ulice, zvětšuje počet pěších, seznamuje s programy institucí a jejich činnostmi. Organizace venkovních obchodních stánků povzbuzuje podnikání, zvětšuje počet zákazníků, povzbuzuje komunikaci na ulici (10).

Během studie tohoto typu oživení ulic jsem našla zajímavý projekt People Spots, který předpokládá transformaci parkovacích míst do takzvaných parkletu - dočasných veřejných míst pro sezení a komunikaci. Projekt se koná v Chicagu od roku 2012. Smysl projektu spočívá v tom, že každý obchod může v prostorách přilehlých parkovacím místům vytvořit místa pro chodce a cyklisty. Po prvních třech měsících fungování takových spotů byla provedena analýza míst, která dokázala jejich efektivitu. Za prvé se zvětšil počet pěších, kteří tam trávili čas a to nejen kvůli zákazníkům, ale také kvůli lidem z okolních domů. Ti dali díky novým veřejným místům přednost venkovnímu posezení před pobytem ve svých domovech. Za druhé se zvýšila bezpečnost obchodů díky tomu, že parklety vytvořily jakousi bariéru mezi nimi a silnicí. Zvětšila se také popularita obchodů. Originální "parkovací místa pro lidi" přilákala přes Instagram a jiné sociální sítě nové lidi, kteří navštěvovali i přilehlé obchody. Denní tržba obchodů se zvětšila o 10 - 20 procent. Tento projekt jasně ukazuje to, že atraktivní veřejná místa podporují nejen sociální vztahy ale i byznys (11).

Obr.9 - Parklets,Chicago /Inhabitat

Třetí měřítko formování ulic jako veřejných míst je státní. V poslední době vlády mnohých států začaly přemýšlet o roli ulic v životech měst a lidí a uznaly jejich potenciál ve formování sociálních a podnikatelských vztahů mezi obyvateli a

městem. Hlavní role státu spočívá v podpoře komunitních i individuálních iniciativ a vytvoření příjemných podmínek pro jejich aktivitu.

Kromě výše uvedené koncepce zlepšení ulic PPL také rozvíjel jedenáct všeobecných principů, jejichž aplikace může proměnit veřejný prostor, udělat ho živější a atraktivnější. Tyto principy se týkají jakýchkoli prostor a mohou být aplikované i pro ulice, náměstí, parky, dvory.

První princip spočívá v tom, že daná **komunita ví lépe**, jaký prostor potřebuje. Proto je před začátkem navrhování lepší provést rešerši s místními obyvateli, kteří mohou prozradit různé funkce a souvislosti, které v určeném prostoru jsou. Ale také obvykle vědí více o historii místa nebo speciální místní podmínky. Další užití obyvateli podaných informací během navrhování a realizace u nich vyvolává pocity důležitosti a účasti na celém návrhu.

Druhý princip předpokládá, že **dobře živé místo zahrnuje nejen design**, ale celou kombinaci různých faktorů. Většina z nich však není zřejmá. Vizuální stránka hraje samozřejmě důležitou roli, ale nejdůležitější je pocit pospolitosti, bezpečí, účasti.

Třetí princip zdůrazňuje **role partnerů**, se kterými se projekt rozvíjí. Spolupráce s různými zájemci nebo institucemi (muzea, galerie, školy, apod.) podporuje projekt ve všech fázích navrhování a realizace, zajišťuje jeho fungování.

Čtvrtý princip vyzývá k **pozorování**. Jenom pozorování různých veřejných míst a toho, jak je lidé využívají, nebo naopak nevyužívají, nám pomáhá navrhovat dobré veřejné prostory.

Tento princip se aplikuje také na již navrhovaná místa jako způsob jejich zlepšení.

Pátý princip nám říká o tom, že každý projekt musí mít **vizi**. Tato vize předpokládá silný vizuální obraz, jasnou kombinaci funkcí a pocity radosti a hrdosti, které dané místo v lidech vyvolává.

Šestý princip zahrnuje ideu toho, že dobrý **veřejný prostor nemusí být drahý**. Malé levné experimentální zásahy umožňují proměnit místo už teď, a pak je možnost tyto zásahy vylepšovat, nebo vyzkoušet něco nového.

Sedmý princip se jmenuje **triangulace**. Triangulace je neviditelné spojení, které vzniká, když se prolíná několik funkcí, které navádějí lidi ke komunikaci a interakci.

Pro dosažení tohoto efektu je důležité správně umístit různé funkce podle jejich možného propojení a kombinací.

Osmý princip varuje před překážkami, které **jsou součástí jakékoliv projektu**, ale většinou lze nalézt způsob, jak je řešit či obejít.

Devátý princip doplňuje druhý princip a zdůrazňuje, že také **tvar** veřejného prostoru musí být navrhován **podle funkcí** tohoto prostoru.

Desátý princip nás přesvědčuje, že **entuziasmus** a zapojení se do procesu zlepšení prostor vyvolává pozitivní pocity, které finálně **překonají finanční investice**.

Jedenáctý princip se skládá z **potřeby se stále o prostor starat** a přizpůsobovat ho v souladu s různými změnami (12).

3.2 Urban interventions

Další věc, o které bych chtěla říct, jsou městské zásahy. Tento způsob oživení veřejných prostor mě fascinuje a vždy se snažím prozkoumat každý projekt a zjistit, proč byl aplikován ten či onen návrh. V této části uvádím všeobecné informace o intervencích a také referenci, kterými jsem se inspirovala během své práce.

Během rešerše jsem dozvěděla, že městské zásahy mohou být celkově rozděleny na dvě velké skupiny. Jedna skupina zahrnuje projekty ve velkém měřítku, které jsou iniciovány a realizovány investory nebo vládou a řeší ekonomické, sociální či celoměstské problémy. Většinou jde o takzvaný urban redevelopment nebo urban reusal, který předpokládá komplexní transformaci území podle principu “top-down”. S projekty tohoto měřítka pracují urbanisté, architekti, různí projektanti, ekonomové, manažeři. Projekty mohou mít rezidenční nebo kulturní či sociální charakter. Historicky byl tento typ intervencí aplikován na takzvaných “brownfield” územích a předpokládal jejich zlepšení a vracení do živé městské struktury. Nejde o žádnou demolici objektů. Hlavním charakteristickým rysem takových intervencí je maximální záchrana objektů a transformace jejich funkcí.

Ve druhé skupině se jedná o projekty malého nebo středního měřítka, které mají většinou dočasný charakter. Jde o drobné zásahy do městského prostředí, které jsou inspirované samotným místem, jeho obyvateli, charakterem sociálních vztahů.

Součástí podobných projektů je umění nebo různé druhy street artu. Cíl takových intervencí je změnit špatnou stávající situaci pomocí originálních, atraktivních řešení, které nabízí alternativní možnosti využití městského prostoru. Městské zásahy podobného typu se opírají o ideu Henriho Lefebvrea - "right to the city", která říká, že veřejné prostory jsou místa pro lidi a jejich všední život. Lidé mohou měnit město, ve kterém žijí, a díky tomu se mění i sami (13).

Iniciátory takových intervencí mohou být místní obyvatelé, aktivisté, sociální pracovníci a také architekti, designéři, umělci různých druhů. Tyto intervence vychází z potřeb člověka a místa a jsou nějakým způsobem spojené s principy placemakingu. Jsou takzvanou "laboratoří", která kvůli dočasnému charakteru dovoluje prozkoumávat hranice a maximální možnosti místa. Takový přístup má několik výhod. První je rychlost realizace v porovnání s normálním územním plánováním nebo stavitelstvím, což pomáhá prozkoumat budoucí potenciál zásahu a rozvoj místa. Druhá výhoda je v možnosti obejít existující omezující stavební nebo územní normy kvůli experimentálnímu, dočasnému charakteru intervence. Další výhoda je samotná dočasnost, která dovoluje pracovat s místem maximálně svobodně a bez omezení (14).

Dost často mohou městské intervence existovat ve formátu volunterských iniciativ, jejichž cílem je zlepšení prostředí kolem nás. Známým příkladem takové iniciativy je projekt "Městské zásahy", který poprvé proběhl v Bratislavě a od roku 2008 byl aplikován ve 13 městech Slovenska a České republiky. Idea vznikla ve studiu Vallo Sadovsky Architects studio. Projekt zahrnuje víc než 800 návrhů, které se snaží zlepšit město ve velkém, středním ale i v malém rozsahu (15).

Fenomén městských zásahů se stal velkým zdrojem mé inspirace. Před začátkem práce se slepými uličkami jsem analyzovala různé reference a snažila jsem se zjistit souvislosti mezi samotnou realizací a místem, ve kterém se tato intervence nachází. Moc mě zajímalo, proč byl aplikován ten nebo onen záměr, jaké jsou k tomu městské podmínky a vlastnosti. Zkoumala jsem i to, jak tato místa či intervence fungují dnes a co se s nimi stalo. Některé z těchto referencí bych zde chtěla uvést.

První intervence se jmenuje **Above Ground Pool**. Je to dočasná instalace, která proběhla v roce 2014 v rámci festivalu Ex Muro Arts Publics v Québecu, Kanada. Tato instalace byla umístěna na úzké uličce Rue de la Place v jedné historické ale

dnes i turistické čtvrti. Above Ground pool je systém modrých látkových ploch zavěšených mezi fasádami domů jdoucích podél všech ulic. Pod těmito plochami byla umístěná venkovní křesla. Tato křesla a látka spolu vytvořily vhodné místo pro odpočinek a komunikaci (16).

Obr.10 - “Above Ground Pool”, Ex Muro Arts Publics, Québec, Kanada/Le Pamphlet

Tato instalace mě moc zaujala svou jednoduchostí a výrazným charakterem. Oficiální fotky z festivalu nabízely pouze všeobecný pohled na tento projekt. Já jsem se však chtěla dozvědět více o místě situování díla, jeho charakteru. Zajímalo mě, proč dostala instalace takovou podobu a jaké k tomu byly podmínky. Pomocí Google Maps jsem si našla uvedenou ulici. Spojuje malé náměstí Royal Place, které je obklopeno historickými domy, s jiným větším náměstím Place de Paris, které je umístěno vedle řeky St. Lawrence. To znamená, že tato ulička má tranzitní charakter a funguje jako spojující prvek mezi dvěma náměstími, a zároveň vede od historické zastavby k vodní ploše, což dává celé Instalaci Above Ground Pool nový smysl.

Kromě toho je tato ulice otevřena a není nikterak stíněná. Látkové plochy instalace nejen metaforický ukazují na blízkost řeky, ale zároveň i vytváří stín pro pěší. Navíc navrhovaná křesla pomohla transformovat tranzitní charakter ulice do příjemného prostoru, kde se dá sednout a odpočinout. V současné době probíhá na náměstí Place de Paris rekonstrukce. Město chce toto místo oživit a vytvořit z něj nový atraktivní veřejný prostor pro obyvatele.

Druhá reference se týká intervence **“The Real estate temporary private spaces”**, která proběhla v roce 2012 v Izraeli. Architekti města Bat-Yam vytvořili alternativní veřejný prostor na zanedbaném místě, které je výsledkem toho, že je široká moderní rezidenční silnice přerušena magistrálou. Magistrála je oddělená stěnou a na místě křížení silnice a magistrály vznikl nevyužitý prostor, který začal chátrat a stal se domovem pro osoby na okraji společnosti.

Obr.11 - “The Real estate temporary private spaces”, Al/Arch, Bat-Yam, Izrael/ArchDaily

Na místě křížení pod stěnou navrhli architekti alternativní prostor, který navazuje na osu silnice a využívá nejen její plochu, ale i stěnu magistrály. Prostor je polooddělen branou a nabízí možnosti pro setkávání, sezení a komunikaci (17).

Na Google Maps jsem našla tuto silnici ve městě Bat-Yam. Je opravdu široká ulice modernistického typu, která je z obou stran obklopena panelovými domy. Stěna magistrály přerušuje kontinuitu této ulice, ale je zakamuflovaná stromy a další zelení. Myslím si, že návrh architektů dobře ukončil tuto ulici, podpořil rezidenční funkci této čtvrti a vytvořil nové rekreační místo, kterým tato čtvrť doposud nedisponovala. Bohužel se tento projekt neprosadil. V současné době je navrhovaná plocha ve špatném stavu a vypadá zanedbaně a opuštěně.

Další intervence, která mě moc zaujala se jmenuje “**Delirious Frites**”. Intervence byla realizována v rámci festivalu Ex Muro Arts Publics v Québecu. Designéři ze studia Les Astronautes proměnili nevýraznou malou úzkou uličku v historickém centru města do jasného barevného prostoru, který tvoří určitou interakci s chodci. Ze dvou stran průchodu podél fasád byly nainstalovány dřevěné desky s barevnými trubkami různé délky. Tyto trubky zakrývají stěny fasád a úplně proměňují atmosféru ulice. Velký kontrast mezi historickou zástavbou a barevnou intervencí způsobil zájem ze strany chodců. Pomocí neobyčejného zásahu se nenápadný průchod proměnil v místo, které vyvolává pozitivní zážitky a emoce (18).

Obr.12 - “Delirious Frites”, Les Astronautes, Québec, Kanada/Dezeen

Poslední příklad, který bych chtěla v tomto článku uvést, je dočasná intervence **“Yellow Pavilion”**, která byla realizována ve městě Prishtina, Kosovo v roce 2019. Místní architektonická kancelář Architecture For Humans navrhovala projekt proměny ulice Rexhepa Luci. Tato ulice se jmenuje na počest architekta Rexhepa Luci, který se snažil změnit městské prostředí Prishtiny, ale byl zabit hned vedle svého domova v centru města. Ulice, která nese jeho jméno je velmi znečištěná a chaotická, a proto na místo architekti nainstalovali jeden týden trvající intervenci, jejímž cílem bylo ukázat potenciál této ulice.

Obr.13 - “Yellow Pavilion”, Architecture For Humans, Prishtina, Kosovo/Architecture For Humans

Ve první fázi provedli architekti analýzu místa. Dívali se na charakter zástavby, návaznost na jiné ulice, počet lidí, kteří ulicí prochází. Tato ulice navazuje na jednu z hlavních obchodních tříd města, a během dne je tam mnoho lidí. Chodci se však v této ulici nezastavují. Ulice má tranzitní charakter. Nicméně podle názoru architektů by se toto místo mohlo stát atraktivním veřejným prostorem.

Na základě provedené rešerše navrhli architekti žlutý multifunkční pavilon, který umístili vedle vstupu do ulice Rexhepa Luci ze strany hlavní obchodní třídy. Cílem tohoto pavilonu bylo přilákat pozornost lidí a vytvořit různorodé možnosti pro trávení volného času. Pavilon doplňují menší kovové žluté konstrukce, které byly umístěny podél ulice. Celý tento systém nabízel rozmanité funkce a během jednoho týdne v pavilonech proběhlo množství lekcí, workshopů a setkání.

Tato intervence dokázala možnost proměny městského prostředí pomocí lokálních jednoduchých zásahů. Lidé potřebují kvalitní veřejná místa, která bohužel nejsou součástí naší reality. Podle návrhu architektů budou žluté pavilony přemístěny do jiných prostor ve městě, aby zlepšily městské prostředí a ukázaly na potenciál jeho proměny (19).

4 ANALÝZA VYBRANÝCH MÍST

Ve druhé fázi práce na projektu jsem se zabývala pozorováním a analýzou viděného na každém z míst. Na základě této rešerše jsem vytvořila mapy a schémata, které reprodukují výsledky pozorování a zkoumání. Kromě toho jsem pro každý prostor vymyslela jméno, které nejlepším způsobem charakterizuje každé z míst. Všechna místa mají dvě jména - jedno odpovídající současnému stavu, druhé - stavu navrhovanému. Každé z míst detailně rozebírám v následujících částech.

4.1 Místo 1. Jeronýmova. Studna

4.1.1 Charakteristika místa

Ulice Jeronýmova je první slepá ulice směrem k Ohradě. Ulice začíná na Kostnickém náměstí, jde prudce dolů a končí opěrnou stěnou pod Vítkovem. Šířka ulice je 13 metrů a délka je 31 metr. Ulice nemá žádné propojení s cyklostezkou, která vede souběžně. Výškový rozdíl mezi plochou ulice a cyklostezkou činí devět metrů. Prostor je uzavřen fasádami domů podél delších stran, opěrnou stěnou a svahy kopců ze třetí strany. Prostor zahrnuje vstupy do obytných domů a také vstup do bývalé galerie. Vedle je autobusová zastávka U Památníku (viz Příloha 2, obr. 15).

Místo je zajímavé tím, že z chodníku působí velmi uzavřeně a kvůli výšce fasád a prázdnému prostoru uprostřed vypadá jako studna. Ze Kostnického náměstí je naopak příliš otevřené a působí jako součást Vítkova. Nicméně pro tuto práci je nejdůležitější pohled z chodníku, a proto jsem tomuto místu dala jméno Studna.

Tento prostor je vizuálně propojen se schodištěm, které vede od cyklostezky na Vítkov. Hmota tohoto schodiště nad tímto prostorem vyvolává dojem nedokončenosti, prázdnoty.

Tohle místo ve mně vyvolává pocity uzavřenosti, prázdnoty, ticha. Je zde také dojem tlaku a toho, že tam něco se chybí. Cítím, že je Vítkov vedle, ale nemůžu do něj dostat.

4.1.2 Problém místa

Největším problémem tohoto místa je chybějící vstup na cyklostezku, který je důvodem oddělení Vítkova a čtvrti. Kromě toho komplikuje chybějící vstup návaznost na autobusovou zastávku U Památníku, kvůli čemuž je nutné vrátit se zpátky k předchozímu propojení.

Opěrná stěna je určitou bariérou v tomto prostoru. Její hmota zdůrazňuje pocit uzavřenosti a prázdnoty a také formuje negativní vnímání tohoto místa. Prostor kolem stěny je tmavý a špinavý. Všechny prostory slepé ulice zabírají auta, kvůli čemuž vypadá jako parkoviště. Neodehrává se zde žádný veřejný život.

4.2 Místo 2. U Božích bojovníků. Objetí tajemstvím

4.2.1 Charakteristika místa

Ulice U Božích bojovníků je druhá slepá ulice směrem k Ohradě. Ulice je napojena na tepnu Husitska ale nepokračuje dál do hloubky čtvrti. Řada fasád podél Husitské ulice přerušuje kontinuitu ulice U Božích bojovníků. V jednom z těchto domů umístěna pobočka Městské knihovny v Praze.

Šířka ulice je 12.5 metrů, a délka je 32 metrů. Prostor slepé ulice je rozdělen na dvě části. Jedná "přední" část je prázdná, tam jsou zaparkovaná auta. Druhá část funguje jako zahrada hospody U Vystřeleného oka. Tato část se skládá z několika teras, které jsou propojené systémem schodišť vedoucích do cyklostezky. Na tento systém se navazuje Družstevní kavárna, která je umístěna přímo vedle cyklostezky. Systém platform doplňují stromy, které tvoří stín pro zahradu (viz Příloha 3, obr. 22). Kvůli stromům a zahradě prostor slepé uličky vypadá tajemně a uzavřeně. Tomuto prostoru jsem dala jméno Objetí tajemstvím. Pocity, které na tomto místě mám jsou - ticho, klid, uzavřenost, zapomnění, tajemství, soukromí, prázdnota.

4.2.2 Problém místa

Prvním problémem tohoto místa je chybějící souvislost mezi dvěma částmi prostoru. Sousedství kavárny a hospody a jejich zahradní podoba zdůrazňují prázdnotu a nevyužitost "přední části" slepé uličky.

Druhý problém je nevýrazný vstup na Vítkov. Systém schodišť v “zahradní” části je schován a není moc výrazný. Kvůli tomu vstup na Vítkov je neviditelný pro chodce. “Přední” část prostoru zabírají zaparkovaná auta.

4.3 Místo 3. Pod Vítkovem. Chvost

4.3.1 Charakteristika místa

Ulice Pod Vítkovem je třetí slepá ulice směrem k Ohradě. Ulice se navazuje na ulice Husitskou a dále pokračuje jako ulice Prokopova. Na jedné straně tohoto prostoru chybí jeden dům. Výsledkem toho je prázdná nevyužitá plocha za plotem, která teď funguje jako parkoviště. Tato parcela podle katastru má soukromého vlastníka. Opačná strana ulici má vjezd do druhého soukromého pozemku, který teď se také využívá pro parkování aut. Kvůli dvěma těmto nevyužitým pozemkům místo vypadá příliš otevřené, chaotické. Nicméně hmota budovy Národního památníku, která se nachází přímo nad touto ulicí, tvoří určitou vizuální hranici a, v porovnání s nevyužitými pozemky, vyvolává pocit tlaku.

Místo má přístup na cyklostezku pomocí nově zrekonstruovaného schodiště a rampy. Výškový rozdíl činí šest metrů. Celková délka prostoru je 41 metrů, a šířka se mění od 28 do 47 metrů. Vedle je autobusová zastávka Tachovské náměstí (viz Příloha 4, obr. 28).

V tomto místě mám pocity chaosu, neuspořádanosti, zapomělosti. Chybí tam pocit soukromí. Místo působí příliš otevřeně. Kvůli velké délce tohoto prostoru a jeho špinavosti místo dostalo jméno Chvost.

4.3.2 Problém místa

Problém tohoto místa je v jeho úplné nevyužitelnosti a velké ploše, která tuto nevyužitelnost zdůrazňuje. Zanedbaný pozemek zhoršuje přístup na Vítkov a ničí jeho atraktivitu. Chybějící dům přerušuje kontinuitu Husitské ulice a vzhled prostoru ruší vizuální atraktivitu celé čtvrti.

4.4 Místo 4. Tachovské náměstí. Rozdělený celek

4.4.1 Charakteristika místa

Tachovské náměstí je čtvrtým místem v řadě prostorů pod Vítkovem. Náměstí má návaznost na Koněvovou ulici. Od náměstí do hloubky čtvrti vede ulice Chlumova, která směřují na Prokopovo náměstí. Šířka náměstí je 38.5 metrů, a délka je 41.5 metrů. Na Tachovském náměstí se začíná Žižkovský tunel, který vede do Karlína. Vedle tunelu je stezka pro kola, která také jde pod kopcem a pak se spojuje s vítkovskou cyklostezkou. Místo má přístup na cyklostezku pomocí malého schodiště, které začíná na jednom z chodníků. Výškový rozdíl mezi náměstím a cyklostezkou není velký a činí tři metry. Podél delších stran náměstí jsou činžovní domy, přízemí kterých nabízí širokou řadu restaurací, kaváren. Uprostřed náměstí je zelená plocha, na které je umístěna stavba veřejného WC (v současné době nefunguje). Vedle je autobusová zastávka Tachovské náměstí (viz Příloha 5, obr. 36).

V minulosti před budováním tunelu Tachovské náměstí (které v tu dobu se ještě jmenovalo Žižkovské) fungovalo jako jeden celek. Na severní jeho části byla umístěna brána se vstupem do Vítkova. Pak v roce 1951 byl vybudován Žižkovský tunel, který rozdělil náměstí na několik částí. Teď na náměstí jsou zaparkovaná auta a umístěny kontejnery pro odpad. Náměstí působí jako neuspořádané, chaotické, špinavé místo. Chybí tam pocit soukromí. Na základě svých pozorování a historických událostí jsem dala místu jméno Rozdělený celek.

4.4.2 Problém místa

Největší problém místa podle mého mínění se spočívá v jeho rozdělení na části. Teď jsou tam jich šest - dva chodníky, vozovka, zelená plocha, tunel a stezka pro kola. Každá část má svou funkci, které spolu nefungují. Kvůli tomu náměstí působí neuspořádaně. Kromě toho napojení na vítkovskou cyklostezku podle mého názoru je nejasné a neodpovídá měřítku místa.

Další problém místa je zhromažďování aut a odpadkových kontejnerů, co dělá náměstí neatraktivním místem pro obyvatele čtvrti. Na náměstí chybí veřejná místa pro shromažďování lidí.

4.5 Místo 5. Lukášova. Ostrůvek ticha

4.5.1 Charakteristika místa

Ulice Lukášova je páté a poslední místo směrem k Ohradě, které se navazuje na cyklostezku. Slepá ulice je napojena na ulice Koněvova a pokračuje dál ulicí Blahoslavova. Podel delších stran ulice je uzavřena fasádami domů a má vstupy do nich. Šířka ulice je 13 metrů, a délka je 28 metrů. Ulice se končí schodištěm a rampou, které vedou do cyklostezky. V tomto místě plocha ulice je vyšší než těleso cyklostezky, výškový rozdíl je tři metry (viz Příloha 6, obr. 43).

V tomto místě v roce 2015 proběhla rekonstrukce, kvůli čemu slepá ulice vypadá dobře a příjemně. V tomto místě mám pocity bezpečí, rovnováhy, klidu, pokoju, pořádku. Zároveň je tam pocit zapomnění a nějaké prázdnoty. Místo dostalo jméno Ostrůvek ticha.

4.5.2 Problém místa

Problém tohoto místa spočívá v jeho opomenutí. Je to klidné, tiché, prázdné místo a lidé se zde nezastavují. Ochranné sloupy nedovolují autům vjet dovnitř, ale zároveň není prostor využíván ve prospěch lidí.

5 KONCEPCE

Koncepce celého projektu vychází z historických události a z mých vlastních pocitů ohledně vybrané lokace. Během studii historie Žižkova jsem byla ohromená faktem možné asanace čtvrti a možnostmi vybudovat ji odznova. Přání komunistické vlády zničit úzké ulice a kompaktní bloky domů, které v současné době přidávají Žižkovu jeho kouzlo, mi přišlo zcela neslýchané a příliš agresivní řešení situace. Zároveň ve mně věta “Žižkov potřebuje čerstvý vzduch”, kterou zástupci vlády využívali ke zdůvodnění asanace, vyvolala představu obrovských větráků umístěných v různých částech čtvrti, které do Žižkova díky svému otáčení přinášejí nezbytný čerstvý vzduch.

Další promýšlení této vidiny mě přivedlo k analýze celé čtvrti, během níž jsem pochopila, že kvůli umístění mezi kopci Žižkov opravdu vyvolává pocity uzavřenosti, těsna, tlaku, sevření.

Tyto pocity zdůrazňují blízkost a mohutnost Vítkova. Zároveň je Vítkov takovým samostatným odděleným elementem, který díky své přirozené podstatě vyvolává pocity svobody, otevřenosti, neomezenosti. Dál jsem začala přemýšlet nad tím, že by Vítkov mohl být ventilátorem přinášejícím do čtvrti čerstvý vzduch. Na základě této myšlenky vnímám slepé uličky pod Vítkovem jako “otvory”, skrze které jde do Žižkova svěží vítr a které propojují Vítkov se Žižkovem. Toto propojení bych chtěla posílit a příliš ostré rozdělení na město a park odstranit.

V minulosti byl Žižkov znám svým aktivním a bohatým veřejným životem, ale v současné době to tak už bohužel není. Pestrý veřejný život dává obyvatelům možnost sebeidentifikace a svobodu výběru. A proto vnímám “čerstvý vzduch” nejen jako pojem, ale také jako obraz různorodého a bohatého veřejného života, zážitků a emocí, které dané místo vzbuzuje. Kvůli tomu bych ráda přístup na Vítkov nejen usnadnila, ale i vložila do těchto míst různé veřejné aktivity, které mohou zlepšit veřejný život čtvrti. Slepé ulice jsou napojeny na cyklostezku, proto je vnímám jako jeden celek, který ale nabízí různé aktivity v souladu s charakterem každého z míst.

Koncepce svobody a života se projevuje i v časových charakteristikách řešení míst. Každé místo má různou dobu trvání, a tímto zdůrazňuje proměnlivost veřejných prostor a jejich reakce na potřeby a zájem obyvatel.

6 NÁVRH ŘEŠENÍ

6.1 Celá situace

Celá situace vypadá tak, že na osu cyklostezky v úseku “železniční lávka - tunel do Krejcárku,” navazuje pět prostorů, které se podstatně liší jeden od druhého svým charakterem, rozměry i atmosférou. Na základě toho navrhuji pro každé místo individuální řešení, které odpovídá povaze prostoru. Výsledkem toho je, že místa vypadají různorodě a nefungují jako jeden vzájemně propojený systém.

Kvůli tomu jsem se rozhodla změnit celý charakter cyklostezky. V současné době to je nevýrazný šedý prvek, který se pohybuje mezi zelení a nevyvolává žádné pocity. Podle mého návrhu získává cyklostezka černou podobu v rozpracovaném úseku a dělí se na menší části pomocí různých barev a materiálů povrchu. Tyto akcentní části vychází z navrhované podoby slepých ulic. V úseku Jeronýmovy ulice (Osa aktivit), dostává cyklostezka dřevěný povrch, který navazuje na dřevěné schodiště. Úsek U božích bojovníků (Vzdušný otvor) je modrý, což je součást celého modrého systému rozpracovaného na tomto místě. Dál jde růžová zóna, která je výsledkem proměny ulice Pod Vítkovem do multifunkčního dočasného prostoru. Pak cyklostezka přerušuje svůj charakter a dostává přírodní vzhled v rámci propojení Tachovského náměstí s Vítkovem. Na pátém místě mění cyklostezka svou barvu na bílou a nabízí přístup do klidného prostoru s houpačkou.

Toto dělení pomáhá oživit cyklostezky, učinit cestu zajímavější, různorodější a zároveň propojit pět prostor do určitého originálního systému. Kromě toho v místech Růžový význam a Louka navrhuji další chodníky z cyklostezky na Vítkov, které vedou přímo k Památníku. Předpokládám, že tento návrh pomůže usnadnit přístup nahoru a zlepšit přístupnost Památníku.

Díky barevnému systému vybraného úseku cyklostezky a prostorů slepých uliček formují určitý systém - celý veřejný prostor, který nabízí různé možnosti využití (viz Příloha 1, obr. 14).

V souladu s celou koncepcí projektu a alternativním přístupem k této práci uvažuji o různých časových horizontech jednotlivých změn. V současné době lze podle tohoto principu rozlišovat zásahy “krátkodobé”, “střednědobé” a “dlouhodobé”. V mém projektu řešení prvního a čtvrtého z míst (ulice Jeronýmova a Tachovské náměstí)

má dlouhodobý charakter. Zásah do třetího prostoru (ulice Pod Vítkovem) je dočasné řešení na dobu rekonstrukce tohoto pozemku a proto může mít jak střednědobý tak i dlouhodobý charakter. Druhé a páté místo je experimentální a reagují na zájem návštěvníků, a proto mohou být jak krátkodobé tak i dlouhodobé, a možná dokonce i trvalé. Tato dočasnost a proměnlivost je jedním z principů placemakingu a pomáhá formovat prostor podle potřeb čtvrti a návštěvníků.

Během návrhování jsem navazovala také na některé další body placemakingu a urban interventions. Například na základě pozorování jsem se snažila zjistit existující a chybějící funkce každého z míst, a podle toho navrhnout konkrétní řešení. Snažila jsem se také pracovat s lidským měřítkem a tvořit prostory, které jsou příjemné pro lidi a trávení jejich volného času. Principy urban interventions jsem aplikovala v rozsahu experimentálního charakteru řešení, která zkoumá možnosti prostor.

6.2 Místo 1. Jeronýmova. Osa aktivit

V tomto místě pracuji s dvěma elementy, které způsobují nevyužitelnost řešeného prostoru. Prvním je velký výškový rozdíl a bariéra opěrné stěny. Druhý je pocit neukončenosti, který vzniká kvůli velkému schodiště nad tímto prostorem. Z toho důvodu navrhuji nové schodiště, které je napojeno na to stávající vítkovské a tvoří spolu s ním jeden komplex. Schodiště má nepravidelný charakter připomínající terén. Tento přirozený tvar pomáhá odbourat existující hranice a vytvořit snadný přístup na cyklostezku. Nepravidelný charakter schodů nabízí různé možnosti sezení, setkávání se a také různé možnosti komunikace. Schodiště je dřevěné, tedy odpovídající koncepci přirozenosti. Schody mají drobné zelené plochy, které pomáhají zdůraznit jejich terénní charakter a vytvářejí tak příjemné prostředí. Zmíněné schodiště bych chtěla vymyslet tak, aby fungovalo nejen jako prvek sloužící k průchodu daným místem, ale i jako veřejný prostor pro obyvatele domů. Navrhované schodiště proto většinou zabírá plochu svahu a nechává prostor slepé ulice otevřený. Díky tomu vzniká příjemné místo pro obyvatele domů.

Velké dřevěné schodiště doplňuje malé černé mobilní schodiště umístěné vedle chodníku. Je součástí místní galerie. Tento mobilní prvek může být vůči hlavnímu schodišti otočen a umístěn různým způsobem, čímž pomáhá vytvářet všelijaké scénáře prostorů a rozmanité formy komunikace s pěšími. Mobilní schodiště funguje jako místo k sezení ale také jako výstavní plocha.

Stávající vítkovské schodiště jsem nechala v jeho současné podobě, jenom jsem jej zvýraznila černou barvou nátěru. Toto schodiště už má využití, které jsem mu chtěla uchovat. Sportovci ho používají jako pomocný prvek pro cvičení a běh, a je také pěknou vyhlídkovou terasou.

Celý systém schodišť nabízí rozmanité aktivity, díky kterým získalo nové místo název Osa aktivit (viz Příloha 2). Tento systém je dlouhodobý a jeho prezence je nezbytná pro snadné fungování celého prostoru cyklostezky a její propojenosti se čtvrtí.

6.3 Místo 2. U Božích bojovníků, Vzdušný otvor

Toto úzké a tmavé místo, které disponuje veřejnými službami jako je hospoda a kavárna, jsem chtěla otevřít lidem a zdůraznit jeho funkční náplň. Nechtěla jsem kompletně rekonstruovat stávající systém ramp/*platform* se zahradou, protože už mají určitou historii a jsou součástí vizuální podoby a atmosféry Žižkova. Kvůli tomu, pro mě bylo také důležité vizuálně oddělit existující nevýrazné schodiště od cyklostezky.

Řešením se stala aplikace modré barvy v “přední” části prostoru, kterou natírám fasády, chodníky, schodiště i stěnu zahrady. Výsledkem je úplně modrý prostor, který skrze zahradu pokračuje pomocí schodišť dál až na cyklostezku. Modrá barva povrchů se spojuje s modrým nebem, díky čemuž hranice prostoru mizí a určité místo vypadá otevřenější a lehčí. Modrá barva je také způsob zdůraznit stávající “staré” elementy - rampy a zahradu. Kontrast mezi starými cihlami, stromy a jasnou barvou přináší určitou dynamiku a život tomuto místu.

Pomocí modré barvy pokračující přes schodiště až na cyklostezku, vzniká v místě určitý směr pohybu, ale také vizuální propojení mezi prostorem slepé ulice a cyklostezkou (viz Příloha 3).

Do barevné části prostoru přidávám místa pro sezení, aby zdůraznila již existující funkci místa a vytvořila místa vhodná pro odpočinek a komunikaci. Díky propojení s nebem a vizuální otevřeností dostalo místo jméno Vzdušný otvor.

Toto řešení má střednědobý charakter a může trvat jak pouze na dobu letních měsíců tak i na dobu delší.

6.4 Místo 3. Pod Vítkovem. Růžový význam

Na základě provedené analýzy jsem se rozhodla pracovat s tímto prostorem nejen v rámci slepé ulice, ale i s využitím přilehlých prostorů - současných parkovišť. Podle mého mínění by tyto plochy mohly být dočasně pronajaty a využity dle potřeby čtvrti a jejich obyvatel. Takový přístup je velmi populární, jeho uplatnění zlepšuje městské prostředí a tvoří nová veřejná místa zajímavá pro lidi. V Praze je známým příkladem Market Manifesto na Florenci. Street food market byl umístěn na ploše, kde současně probíhá stavba nové obchodní čtvrti od Zahy Hadid. Toto dočasné místo nabízí širokou řadu různých aktivit a je jednou z oblíbených destinací mezi obyvateli i mezi turisty.

V rámci vybraného konceptu, navrhuji toto místo tak, aby nabízelo různé možnosti pro trávení volného času a jiné sociální potřeby lidí. Hlavní ideou je sjednocení třech prostorů (dvou parkovišť a slepé ulice) do jednoho multifunkčního prostranství s výrazným průjezdem směrem na cyklostezku. V rámci celého tohoto prostoru doporučuji místo pro trhy, grilování/venkovní kavárnu a dětské hřiště.

Pracuji se stěnami, které umíst'uji napříč prostorem. Tímto způsobem chci sjednotit tři různá místa a zároveň zorganizovat prostor tak, aby mezi stěnami vznikly soukromé prostory. Navrhuji systém stěn, které rovnoměrně dělí místo na tři vzájemně propojené části. Na místě slepé ulice podél její osy situuji široký průchod, který tvoří "promenádu" vedoucí ke schodišti a rampě na cyklostezku. Navrhované stěny navazují na pozici schodiště s rampou, díky čemuž vytváří jediný organizovaný systém. Osa promenády je hlavním směrem prostoru, ale dá se z ní dostat i do ostatních částí. Na osu promenády navazuje nově navržená stezka, která vede od cyklostezky nahoru k Památníku. Systém stěn doplňuje konstrukce pro sezení, kterou vkládám na cyklostezku. Součástí stěn jsou také konstrukce přístřešku, které zabezpečují stín pro celý tento prostor.

V rámci vybraného místa aktivně využívám růžovou barvu. Tento výběr je podmíněn vizuální podobou místa a dojmem, který ono vyvolává. Třetí místo je nejšpinavější a nejneuspořádanější ze všech a vyvolává ve mně pocit jakéhosi chybějícího prostranství. Pomocí růžové barvy chci tomuto prostoru vrátit jeho význam a místo v městské zástavbě. Kromě toho reaguji růžovou barvou na hmotu Památníku, který je vizuálně umístěn přímo nad tímto místem. Podle mého názoru "tlačí" jeho hmota na

vybraný prostor a zdůrazňuje jeho prázdnotu a nevyužitelnost. Růžová barva mu přináší rovnováhu a zároveň tvoří kontrast kamenné šedé hmotě Památníku. Na základě tohoto návrhu dostalo místo jméno Růžový význam.

Tato dočasná stavba je dřevěná. Růžovou barvou natírám povrchy stěn a také dlažbu chodníků a vozovky. Konstrukce přístřešků navrhují z kovových trubek, které jsou součástí konstrukce stěn. Pro tyto přístřešky používám venkovní voděodolnou látku. Součástí celé této konstrukce jsou květináče, které situuji na horní části stěn. Rostliny přinášejí do těchto prostor určitou útulnost a propojují stavbu s přírodou (viz Příloha 4). Tento zásah je platný na dobu rekonstrukce pozemku.

6.5 Tachovské náměstí. Louka

Největším problémem Tachovského náměstí je jeho rozdělení na drobné neuspořádané části, z toho důvodu chci tento prostor určitým způsobem sjednotit. Zpracovávám tuto záležitost především vizuálně. V rámci myšlenky propojení Vítkova se Žižkovem měním Tachovské náměstí na přírodní element projektu. Na celou plochu náměstí vysázím travu, díky čemuž prostor vypadá jako jedná otevřená louka. Funkční náplň nechávám ve stávajícím stavu. Zachovám tranzitní část náměstí (chodník - stezka - tunel a chodník z opačné strany) a zdůrazním "rekreační" část pomocí sjednocení vozovky a trávníku do jedné zelené plochy. Na místě tranzitních zón použiji zatravnovací betonovou dlažbu, která tvoří zpevněný povrch na těchto místech a je odolná vůči zatížení. Pro vertikální plochy tunelu a stezky využívám systém zelených ploch podle principu zelených fasád.

"Rekreační" část louky je propojena s cyklostezkou pomocí velkého schodiště, které je součástí zelené plochy louky a plynule spojuje dva tyto elementy. V úseku tohoto prostoru mění cyklostezka svůj charakter a dostává zelený dlážděný povrch, což zdůrazňuje celou myšlenku propojení náměstí a parku (viz Příloha 5).

Na základě celé této koncepce dostalo místo název Louka. Toto řešení má dlouhodobý až trvalý charakter, což je způsobeno významem náměstí v rámci celé čtvrti a mou myšlenkou propojení parku a náměstí, která také předpokládá zvětšení počtu zelených ploch v rámci území.

6.6 Místo 5. Lukášova. Rovnováha

S pátým místem pracuji jinak než s ostatními. Chci zde zdůraznit jeho výhody jako je jeho klid, pořádek či pokoj a navrhnout místo vhodné ke trávení samoty. Místo pro meditaci, relaxaci, pozorování. Uprostřed tohoto místa, blíže ke schodišti nainstaluji houpačku. Tato houpačka vypadá jako minimalistická socha, jejíž hlavním elementem je kruhové sedátko, na kterém je možné také ležet. V tomto místě odstraňuji ochranné sloupy a otevírám je lidem v souladu se záměrem vypustit automobilovou dopravu. Sloupky jsou tak zbytečné.

Stavba obsahuje kulaté tvary reflektující kulaté elementy na oknech fasád. Tomuto místu jsem dala jméno Rovnováha (viz Příloha 6).

Navrhovaná instalace je dočasná (na dobu letních měsíců), jejím cílem je zdůraznit charakter místa, projevit jeho potenciál a zároveň ukázat, že veřejné místo může mít též intimní charakter. Myšlenka houpačky je určitým způsobem propojená s celou koncepcí - pohyblivý prvek vyvolává pocity letu a svobody. Zároveň se experimentální charakter tohoto zásahu může osvědčit a zůstat zde natrvalo.

ZÁVĚR

Tento projekt je pokusem o volnější a svobodnější interpretaci veřejných prostor a netradiční práci s nimi. Snažila jsem se zacházet s vybranými místy nejen na základě funkčních požadavků/potřeb, ale s přihlédnutím na jejich charakter a rysy. Velkou roli v navrhování prostoru hrály moje vlastní pocity a dojmy z každého místa. Svým zážitkům jsem se snažila přidat umělecký ráz a vyjádřit je v architektonickém a designerském řešení.

Práce se skládala z několika etap. První fáze zahrnovala analýzu referencí. Ve druhé fázi jsem psala rešerše na vybraná místa, na jejichž základě jsem vytvořila dopravní mapu, mapu přístupnosti prostorů, pocitovou mapu a schémata tomu odpovídající. Během třetí etapy jsem se zabývala řešením každého prostoru. Poslední fáze zahrnovala přípravu 3D vizualizace, modelu v měřítku 1:1000, textové části a také finální prezentaci.

Pro každý prostor slepé ulice jsem navrhla individuální řešení. Na každém místě jsem promyslela nejen přístupy na cyklostezku, ale i organizaci veřejného prostoru na daných místech. Kromě toho jsem našla způsob sjednocení cyklostezky s pěti slepými ulicemi do jednoho multifunkčního systému, který vytváří živý proměnlivý prostor a zároveň spojuje městské prostředí čtvrti a přírodní plochy Vítkova.

Vybranou koncepci vzdušnosti a svobody jsem aplikovala různorodě a vyjádřila ji nejen fyzicky ale i metaforicky. Na prvním a čtvrtém místě pracuji prostorově a řeším prostranství pomocí zjevných architektonických prvků, které otevírají prostor. Na místech Pod Vítkovem a Lukášova aplikuji abstraktní pojmy, které pomáhají vyvolávat pocity svobody. To se týká i místa U Božích bojovníků, kde je metaforické pojetí vzduchu vyjádřeno vizuálně pomocí barvy. Koncepce se projevila také v proměnlivosti a časové různorodosti návrhů.

Navrhovaná řešení odpovídají cíli a koncepci projektu. Výsledkem mé práce je otevřený a snadno přístupný veřejný prostor, který doplňuje městské prostředí a vytváří různorodé aktivity pro místní obyvatele.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

1. Žižkov.In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation, 11. 12. 2006, datum poslední revize 28. 04. 2020 [citováno 21. 05. 2020]. Dostupné z: <<https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=%C5%BDi%C5%BEkov&oldid=18449363>>
2. Městská část Praha 3. Oficiální webové stránky. *Historie* [online].2020 [citováno 21. 05. 2020]. Dostupné z: <https://www.praha3.cz/radnicni-noviny/o-mc-praha-3/historie>
3. Městská část Praha 3. Oficiální webové stránky.*Kultura. Žižkov přežil, Žižkov žije dál* [online].2020 [citováno 21. 05. 2020]. Dostupné z: <https://www.praha3.cz/radnicni-noviny/kultura/zizkov-prezil-zizkov-zije-dal-n581459.htm>
4. Vítkov (Pražská plošina).In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation, 11. 12. 2006, datum poslední revize 28. 04. 2020, [citováno 21. 05. 2020]. Dostupné z: <[https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=V%C3%ADtkov_\(Pra%C5%BESk%C3%A1_plo%C5%A1ina\)&oldid=18448754](https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=V%C3%ADtkov_(Pra%C5%BESk%C3%A1_plo%C5%A1ina)&oldid=18448754)>
5. Dead end (street).In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation, 11. 12. 2006, datum poslední revize 27. 03. 2020 [citováno 21. 05. 2020]. Dostupné z: [https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Dead_end_\(street\)&oldid=953525785](https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Dead_end_(street)&oldid=953525785)
6. Cyklostezka pod Vítkovem.In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation, 11. 12. 2006, datum poslední revize 19. 12. 2019 [citováno 21. 05. 2020]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Cyklostezka_pod_V%C3%ADtkovem&oldid=17957927>
7. What is placemaking? *Project for public spaces* [online].2007 [citováno 09. 05. 2020]. Dostupné z: <https://www.pps.org/article/what-is-placemaking>
8. The power of 10+. *Project for public spaces* [online].2007 [citováno 09. 05. 2020]. Dostupné z: <https://www.pps.org/article/the-power-of-10>
9. Actions for streets as places:how individuals make it happen. *Project for public spaces* [online].2007 [citováno 10. 05. 2020]. Dostupné z:

<https://www.pps.org/article/actions-for-streets-as-places-how-individuals-make-it-happen>

10. Actions for streets as places:how community makes it happen. *Project for public spaces* [online].2007 [citováno 10. 05. 2020]. Dostupné z:
<https://www.pps.org/article/actions-streets-places-community-makes-happen>
11. JAFFE, Eric. 3 ways that turning parking spots into parklets helps businesses. *Citylab* [online]. 2014 [citováno 20. 05. 2020]. Dostupné z:
<https://www.citylab.com/design/2014/10/3-ways-turning-parking-spots-into-parklets-help-businesses/381390/>
12. Eleven principles for creating great community places. *Project for public spaces* [online].2007 [citováno 09. 05. 2020]. Dostupné z:
<https://www.pps.org/article/11steps>
13. CRAWFORD, Margaret. Urban interventions and the right to the city. *Architect:The journal of the American Institute of Architects* [online]. 2012 [citováno 19. 05. 2020]. Dostupné z:
https://www.architectmagazine.com/design/urban-interventions-and-the-right-to-the-city_o
14. TRIBBLE, Renée. From urban interventions to urban practise: an alternative way of urban neighbourhood development. *In: Urban Art:creating the urban with art:proceedings of the International Conference at Humboldt-Universität zu Berlin, 15-16 July, 2016* [online]. Lisbon: Authors and Editors,2018 [citováno 1. 05. 2020]. Dostupné z:
<https://drive.google.com/file/d/1mZwBE3GRkVZMhwFkbqG-9p6GBE5EPCI4/view>
15. Mestské zásahy. *Mestské zásahy:95 nápadov ako zlepšiť Bratislavu* [online]. 2015 [citováno 3. 05. 2020]. Dostupné z: <http://mestskezasahy.sk/95/>
16. *Le Pamphlet* [online].2011 [citováno 3. 05. 2020]. Dostupné z:
<http://lepamphlet.com/2015/02/17/piscine-hors-terre-installation-architecturale-entre-les-murs-du-vieux-quebec/>
17. PAGNOTTA, Brian. The Real Estate/AL/Arch. *Archdaily:the world's most visited architecture website* [online]. 2012 [citováno 6. 05. 2020]. Dostupné z:
<https://www.archdaily.com/265895/the-real-estate-alarch>
18. HOWARTH, Dan. Les Astronautes fills Quebec passageway with swimming pool toys.*Dezeen* [online]. 2014 [citováno 6. 05. 2020]. Dostupné z:

<https://www.dezeen.com/2014/10/13/les-astronautes-delirious-frites-pool-noodles-installation-quebec/>

19. The Yellow Pavilion. *Architecture for humans* [online]. 2019 [citováno 6. 05. 2020]. Dostupné z: <http://www.architectureforhumans.com/the-yellow-pavilion/>

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obr.1 - Polohopisný plán královského hlavního města Prahy 1884/Dvě Prahy

<http://www.dveprahy.cz>

Obr.2 - Orientační plán královského hlavního města Prahy a obcí sousedních, 1909-1914/Dvě Prahy

<http://www.dveprahy.cz>

Obr.3 - Orientační plán hlavního města Prahy s okolím, 1938/Dvě Prahy

<http://www.dveprahy.cz>

Obr.4 - Příklad cul-de-sacu. Ilustrační obrázek.

<https://urbanprojectization.com/2019/06/29/what-is-a-cul-de-sacs/>

Obr.5 - Příklad dead end street. Ilustrační obrázek

[https://www.wikiwand.com/en/Dead_end_\(street\)](https://www.wikiwand.com/en/Dead_end_(street))

Obr.6 - Vybrané slepé ulice. Vlastní tvorba

Obr.7 - The Place Diagram/Project For Public Spaces

<https://www.pps.org/article/grplacefeat>

Obr.8 - Příklad modernizace křižovatky v Portlandu/Project For Public Spaces

<https://www.pps.org/places/intersection-repair>

Obr.9 - Parklets, Chicago /Inhabitat

<https://inhabitat.com/andersonville-parklet-is-chicagos-first-permanent-parking-space-urban-oasis/>

Obr.10 - “Above Ground Pool”, Ex Muro Arts Publics, Québec/Le Pamphlet

<http://lepamphlet.com/2015/02/17/piscine-hors-terre-installation-architecturale-entre-les-murs-du-vieux-quebec/>

Obr.11 - "The Real estate temporary private spaces", Al/Arch, Bat-Yam/ArchDaily

<https://www.archdaily.com/265895/the-real-estate-alarch>

Obr.12 - "Delirious Frites", Les Astronautes, Québec, Kanada/Dezeen

<https://www.dezeen.com/2014/10/13/les-astronautes-delirious-frites-pool-noodles-installation-quebec/>

Obr.13 - "Yellow Pavilion", Architecture For Humans, Prishtina, Kosovo/Architecture For Humans

<http://www.architectureforhumans.com/the-yellow-pavilion/>

Obr.14 - Celá situace/ Půdorys / Vlastní tvorba

Obr.15 - Místo 1. ul.Jeronýmova/Půdorys, fotodokumentace / Vlastní tvorba

Obr.16 - Místo 1. ul.Jeronýmova / Návrh / Vizualizace 1 / Vlastní tvorba

Obr.17 - Místo 1. ul.Jeronýmova / Návrh / Vizualizace 2 / Vlastní tvorba

Obr.18 - Místo 1. ul.Jeronýmova / Návrh / Vizualizace 3/Cyklostezka / Vlastní tvorba

Obr.19 - Místo 1. ul.Jeronýmova / Návrh / Půdorys, M 1:250 / Vlastní tvorba

Obr.20 - Místo 1. ul.Jeronýmova / Návrh / Pohled, M 1:200 / Vlastní tvorba

Obr.21 - Místo 1. ul.Jeronýmova / Návrh / Řez 1-1, M 1:200 / Vlastní tvorba

Obr.22 - Místo 2. ul.U Božích bojovníků/Půdorys, fotodokumentace / Vlastní tvorba

Obr.23 - Místo 2. ul.U Božích bojovníků/ Návrh / Vizualizace 1 / Vlastní tvorba

Obr.24 - Místo 2. ul.U Božích bojovníků/ Návrh / Vizualizace 2/ Cyklostezka / Vlastní tvorba

Obr.25 - Místo 2. ul.U Božích bojovníků/ Návrh / Půdorys M 1:250 / Vlastní tvorba

Obr.26 - Místo 2. ul.U Božích bojovníků/ Návrh / Řez 1-1 M 1:250 / Vlastní tvorba

Obr.27 - Místo 2. ul.U Božích bojovníků/ Návrh / Pohled 1:200 / Vlastní tvorba

Obr.28 - Místo 3. ul.Pod Vítkovem / Půdorys, fotodokumentace / Vlastní tvorba

Obr.29 - Místo 3. ul.Pod Vítkovem / Návrh / Vizualizace 1 / Vlastní tvorba

Obr.30 - Místo 3. ul.Pod Vítkovem / Návrh / Vizualizace 2 / Vlastní tvorba

Obr.31 - Místo 3. ul.Pod Vítkovem / Návrh / Vizualizace 3 / Vlastní tvorba

Obr.32 - Místo 3. ul.Pod Vítkovem / Návrh / Vizualizace 4 / Cyklostezka / Vlastní tvorba

Obr.33 - Místo 3. ul.Pod Vítkovem / Návrh / Půdorys M 1:300 / Vlastní tvorba

Obr.34 - Místo 3. ul.Pod Vítkovem / Návrh / Řez 1-1 M 1:200 / Vlastní tvorba

Obr.35 - Místo 3. ul.Pod Vítkovem / Návrh / Pohled M 1:200 / Vlastní tvorba

Obr.36 - Místo 4.Tachovské náměstí / Půdorys, fotodokumentace / Vlastní tvorba

Obr.37 - Místo 4.Tachovské náměstí / Návrh / Vizualizace 1 / Vlastní tvorba

Obr.38 - Místo 4.Tachovské náměstí / Návrh / Vizualizace 2 / Cyklostezka / Vlastní tvorba

Obr.39 - Místo 4.Tachovské náměstí / Návrh / Vizualizace 3 / Cyklostezka / Vlastní tvorba

Obr.40 - Místo 4.Tachovské náměstí / Návrh / Půdorys M 1:400 / Vlastní tvorba

Obr.41 - Místo 4.Tachovské náměstí / Návrh / Detail 1 M 1:100 / Vlastní tvorba

Obr.42 - Místo 4.Tachovské náměstí / Návrh / Řez M 1:400 / Vlastní tvorba

Obr.43 - Místo 5.ul.Lukášova / Půdorys, fotodokumentace / Vlastní tvorba

Obr.44 - Místo 5.ul.Lukášova / Návrh/ Vizualizace 1 / Vlastní tvorba

Obr.45 - Místo 5.ul.Lukášova / Návrh/ Vizualizace 2 / Cyklostezka / Vlastní tvorba

Obr.46 - Místo 5.ul.Lukášova / Návrh/ Půdorys M 1:200 / Vlastní tvorba

Obr.47 - Místo 5.ul.Lukášova / Návrh/ Houpačka, pohledy M 1:100 / Vlastní tvorba

Obr.48 - Místo 5.ul.Lukášova / Návrh/ Pohled M 1:200 / Vlastní tvorba

BIBLIOGRAFIE

1. ATLAS PRAHA 5000. *Geoportal Praha. Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy*. [online]. 2010-2013. Dostupné z: <http://www.geoportalpraha.cz/cs/mapove-aplikace#.Xli8UKhKhaQ>
2. CARMONA, M., HEATH, T., OC, T. a TIESDELL S. *Public places - urban spaces*. Oxford: Architectural Press, 2003. ISBN 0 7506 36327
3. COSTA, Pedro et al. *Urban intervention, street art and public space*. [Lisbon]: Authors and Editors, 2017. ISBN: 978-989-97712-6-0
4. FEIREIS, Kristin/Oliver G.HAMM. *Urban interventions in public space*. Berlin. 2014. ISBN 978-3-86859-337-2
5. Handmade urbanism. Mumbai – São Paulo – Istanbul – Mexico City – Cape Town: From Community Initiatives to Participatory Models [online].2015. Dostupné z: https://www.jovis.de/en/e-books/product/ebook_handmade_urbanism.html
6. KLANTEN, R., HUEBNER, M. *Urban interventions. Personal projects in public spaces*. [Berlin]: Die Gestalten, 2010. ISBN: 978-3-89955-291-1
7. KRATOCHVIL, Petr. *Architektura a veřejný prostor*. Praha: Zlatý řez, 2012. ISBN 978-80-903826-4-0
8. LYNCH, Kevin. *The Image of The City*. Massachusetts:The M.I.T Press. Massachusetts Institute of Technology Cambridge, 1990. ISBN 0 262 62001 4
9. MRÁČKOVÁ, Markéta. *Starý Žižkov*. Praha, 2012. Diplomová práce. České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury.
10. POLÁČKOVÁ, Tereza. *Urbanistický vývoj žižkovské čtvrti ve druhé polovině 20. století*. Praha, 2015. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav pro dějiny umění.